

התליין קבע לי ראיון

מאת קארל צ'סמן

יום הולדת בכלא

העיתונים עשו לנו פרסומת גדולה, תיארו אותנו ככנופיית הגוער הראשונה של לוס אנג'לס. אולם המשפט היה קצר. נמצאנו חייבים בארבע אשמות, והשושפ דן אותנו למאסר של 16 שנה עד מאסר עולם.

באותה תקופה הגיע לבית הסוהר מנהל חדש, בעל תוכנית חינוכית מרחיקות לכת. שמו היה קלינטון טרומן דאפי. דאפי שיכנע אותי לעבוד במשרד בית הסוהר כפקיד ולהקדיש את זמני הפנוי להדרכת אסירים אשר לא ידעו קרוא וכתוב.

ב'27 למאי 1943, בדיוק ביום הולדתי העשרים ושניים, הושבתי באוטובוס והועברתי לבית-הסוהר החדש שיגו. היה זה גן עדן לאסירים, צחת הסוהרים דאג אך ורק להתורגנו לחיים תקינים. השמירה הייתה חלשה ביותר, באחד הימים, כאשר רכצנו על הדשא, פתח אחד האסירים ואמר:

„זו הפעם הראשונה שאין לי חשק להימלט.“
„כן, אמרתי, כל הבורח מכאן אינו אלא מסורף.“
שמונה שעות לאחר מכן ברחתי משיגו.

אסיר למופת

תקופה חירותי הייתה קצרה. עוד בראשית שנת 1944 נתפסתי והוחזרתי לסנס-קוונטיין.

במשך השנים הבאות הייתי אסיר למופת, ובשנת 1947 הצלחתי להשתחרר, לאחר ששכנעתי את אנשי ועדת השיחרור כי אבי גוער ברעב ואמי חולת-סרטן, כאשר ראיתי את אבי, נודעתי, הוא נראה זקן וחלוש. אני הייתי תקוות-חיי היחידה.

הזעזוע השני עבר עלי כעבור זכות מספר, כאשר נכנסתי לחדר-אמי. היא הייתה מוטלת במיטתה צנומה וחיורה כסיד.

„אנו זקוקים לך, לחשה, אנו זקוקים לכוהן ולאהבתך-חייתך. שנאתי את העולם כולו וחייתך.“

נשקתי לאמי וטפחתי על כתף אבי. העמודי פנים כי הכל יסתים בכי-טוב. הבטחתי לאמי כי אעסוק בכתיבת ספרים ואבלה את שעות הפנויות ליד מיטתה. וכל אותה שעה התבוננתי בפני הורי וראיתי את הגונגל משחק מהם. הלכתי וקניתי אקדה.

פלא משפטי

הפושע הגאוני נדון למוות.

כותרת זאת הופיעה בעיתוני לוס-אנג'לס ב'22 למאי 1948. מתחת לכותרת השתרעו הפרטים: חבר מושבעים, מורכב מ-11 נשים ונבר אחד, הוציא אמש פסק-דין מוות על קרל צ'סמן (26). הפושע הצעיר והגאוני, שנאשם בחטיפת שתי נשים.

צ'סמן האזין לפסק-דינו בשלווה, כשעל שפתיו מרחף חיוך קל.

כאשר נכנסתי לתא-המוות 2455, ודלת-הפלדה הכבדה הגיפה מאחורי, ידעתי כי קרל וויטייר צ'סמן לא יצא עוד לחופשי. אולם לא תארתי לעצמי כי אכלה בתא-המוות יותר זמן מכל אדם אחר.

נכנסתי לשם במטרה אחת ויחידה: לחולל פלא משפטי ולעזוב את המקום בחיים. היה עלי לגזול מן התליין את 100 הדולרים הניתנים לו כמשכורת — ויהי מה. הצבוחה הייתה מפרכת. היגשתי שבעה ערעורים וארבע בקשות הביאם קורפוס. הופעתי לפני ועדות שונות לפני עשרות שופטים. אילולא הייתי מלמד סניגוריה על עצמי, היו הערעורים וכל הכרוך בהם עולים לי למעלה מ'60 אלף דולר.

איני אומר נואש

עכשו ראשית שנת 1954. חודשים רבי. חלפו מאז נדחתה גישתי עם התליין, ואפשר לי לגשת לכתיבת זכרונות. עכשו טוב נאמר לי שיש לי סיכויים טובים לעריך ביקור קצר בתא-הגאון.

אבל איני אומר נואש. אני מקווה עדיין להישאר בחיים. לא הוצאתי להורג לא תביא תועלת. היא לא תמנע פשיעתי, לא תשפר את מצב החברה האנושית, לא תזיח דבר, אם אצא לתור, תשאר בידי החברה האנושית גופה עלובה וצינת, שעה שמאות צעירים אחרים ימלאו את מקומי במחנה הפושעים.

עלינו להבין אחת ולתמיד: גורלו של צ'סמן חשוב אך ורק לצ'סמן עצמו אבל אלפי הצעירים ההולכים בעקבות צ'סמן חשובים לעולם כולו.

ריאיי אתם? יש בפרשה זו יותר מאשר חיים הנתונים בסכנה. יותר מאשר אקדוחים שואגים, מכונות דוהרות ומוסדות תליין עבריינים, יותר מאשר התפוצצות ריבונות הנאי מתחת לכסא-ההגאון.

הייתי מיכן להאזין רק לתנאי המבחן ולעשרות התקנות השונות הכרוכות בהם.

„ברור? שאל לבסוף.“

קפצתי לדום ואמרתי: „כן, מפקדי.“

עד כה לא שתיתי אולם היה לי חשק עז להפר את תנאי המבחן. נפרותי ממנו בהצדעה, נכנסתי למסבאה הקריבוה ביותר ולגמתי כוסית.

מיד לאחר מכן פניתי אל חבר חתיק, אתו התיידדתי במוסד, וקיבלתי מידו אקדה וכמות הגונה של כדורים.

שוד בכית'בושת

מוז היה ברנש גבה-קומה ובריאי-בשר כבן תשע עשרה. יום אחד ישבתי אתו בפורד גנוב ונסענו בכביש צר, בין גבעות הוליווד, עד בוואנו אל בנין גדול ומפואר.

„זוכר את התוכנית? שאלתי.“

„כן, אמר מוז.“

עלינו במדרגות ומשכנו במצולה. כושיית צעירה פתחה לנו את הדלת.

קארל וויטייר צ'סמן. מחבר

הספר -תא הסוהר 2455 אשר

חקצירו מוכא בזה יושב עתה

בבית הסוהר סנס-קוונטיין.

קליפורניה. מחכה להסתחו

בתא-הגאונים. לאחר שהורשע

בחטיפת שתי נשים וכחמישה

עשר פשעים חסורים פתוח.

בשבוע שעבר ודמותו הוצאת

גור'הרין לפועל. זו הפעם

השמינית וזינתיים נמכר הספר

למיליונים. מאפשר לקהר

להבין את אורח מחשבתו של

האישי שתואר כפי העתונות

האמריקאית כ-פושע גאוני.

„חשבנו שכול...“ מגממתי.

המשפחה הימנית אותנו להיכנס. מנהלת המוסד, אשר נא ארבעים, נתחייכה למראה שני צעירים כמונו ושאלה:

„אל תירחי את עצמך, אמרתי, נטפל בכולך.“

„מה פירוש טטפלו בכולך? שאלה בהשדנות.“
„שטט מאד, אמרתי בשלפי את אקדוחי, תואילי במוך להריק את הקופה.“

במשך השבועות הבאים, עד אשר נתפסנו, הצלחנו לשודר שמונה בחי'בושת נוספים.

כמו בכית'הכראה

בליתי את תקופת מאסרי הראשונה במחנה העבודה של מאלבו באוירים הצח של ההרים. זה היה כמו בית הבראה. כאשר יצאתי משם, הפכו חיי לגהיגום. כל עת שהיה מבוצע פשע בעיר, היו השוטרים עוצרים אותי לחקירה. לאחר זמן התקשרתי עם ידידי, טאפי, וייסדנו גרעין של כנופיית שודדים. גנבתי מכונות והשגתי נשק. אולם תוכניתי הראשונה — תוכנית לשודר סכום כסף מתיק של מנהל בית מסחר גדול — לא נסתיימה בהצלחה. לאחר שבא כלב גדול ושעיר והפריד בינינו לבין הנתקף.

בעקבות כשלונו זה באה שורת כשלונות אחרים. היאיש חקף אותנו, התחלנו למלא בכמות את אשר החסרנו באי-ג. התקפנו שמונה עד עשרה בתי מסחר ליום. בכל מקום מצאנו רק סכומים זעומים, אבל הסך הכולל היה הגון למדי. פעילות קדחתנית זאת הביאה אותנו אל הערב הגורלי — אחד מערבי החורף של שנת 1941.

איתי ערב גבנו טאפי ואני מכונת פאקארד מפוארת ויצאנו לעבודה. לאחר ששודדנו חמישה בתי-מסחר זעירים נודע תאורנו לכל מכונות האלחוט — והרדיפה הגדולה החלה.

במרחק מה מאתנו נראתה דרך צדדית. הפניתי את הימנית הפנית חדה. סיבוב על שני גלגלים. המנוע השתעל ונעצר. והשוטרים חזרו על עקבותיהם והלכו מכים אותנו באש קטלנית.

שנים מן האופנים שלנו נוקבו, וטאפי נפצע קל במצחו. אולם בסופו של דבר הצלחנו להפעיל את המנוע שלנו ולהסתלק. לאחר שניקבנו את מכונת המשטרה ככברה. ניתפסנו רק כעבור ימים מספר.

תא 2455 הגו תא צר, עשוי בטון ופלדה. הוא נמצא בקומה העליונה של האגף הצפוני של בית-הסוהר סנס-קוונטיין, קליפורניה. הכניסה לשם אינה קלה כלל ועיקר.

המטע לשם החל ב'27 למאי 1921, כאשר יצא וויטייר צ'סמן לאחיר-העולם.

ויט הקטן התפתח במהירות בלתי-רגילה. הוא החל לדבר, להלך, לקרוא ולכתוב זמן רב לפני בני-גילו.

„לעתים הוא מפיל עלי פתח, הייתה אומרת אמו של וויט, האלי צ'סמן.“

בהיותו בבית הספר הצטיין וויט בלימודיו ורכש לו ידידי רבים. חברתו הטובה ביותר הייתה אנאבלה, בת עשירים, ששכנה בחווילה גדולה.

באחד הימים נכנסה אמה של אנאבלה לטרקלין, ועיניה רחבו מתמהון: וויט היה ישוב ליד הפסנתר, ומתחת לאצבעותיו התמלטו צלילי קטע של שופן. הוא הצליח ללמוד את אמנות הפסנתר ללא כל הדרכה, או השתלמות עוד באותו ערב, נודע לאמו של וויט על המקרה המזוה, והיא החליטה לשלוח את בנה אל מורה לפסנתר.

ההי ימים גושים אימוני נגינה. המורה היה נלהב לא פחות מלמידו, חזה לויט עתיד מוסיקלי-גדול.

אחר באה המחלה. הייתה זאת התקפה פתאומית של דלקת קרום-המוח ששילטלה את וויט משך שבועות בין חיים ומוות. כאשר הללם הסכנה התברר שהנער לקה במחלות חלקית. הצלילים והצבעים אבדו לעד.

המחלה שינתה גם את אופיו של וויט. הוא הפך לנער מסתגר ונחבא אל הכלים. התוקפנות הבריאה הרגילה אצל בני-גילו לא התפתחה בו כלל. הוא ביכר את חברת אמו על פני חברת חבריו, יצא אתה לטיולים ארוכים מדי יום ביומו.

תאונה קשה

באחד מימות הקיץ נסעו וויט ואמו העירה, במכוניתו של אהד מידידי המשפחה. כאשר הגיעה המכונית להצטלבות סואנת, התנגשה במכונית-משא כבדה. וויט הוטל החוצה ונחבט בכביש. הייד נסרט קלות. האם הועברה לבית-החולים כשגולגלתה שבורה ושתי חוליות של עמוד-שדרתה מרוסקות.

היא וזיה מוטלת שם חודשים רבים, וכאשר הובאה הביתה, הושכבה במיטה מיוחדת, מצוידת בסידרת מנופים וכפתורים. „אמא!“ תמה וויט, „מדוע את מוטלת במיטה זאת?“ האלי צ'סמן גיפה נאלצת להסביר לבנה את האמת המרה: מחצית-גופה נשארה משותקת ללא תקנה.

„אבל מדוע, אמא? מדוע?“ קרא וויט. „רצון אלוהים הוא!“ השיבה האלי צ'סמן.

המשפחה הייתה נאלצת לחסוך ולהאבק על קיומה, לבסוף מחל האב, סירל צ'סמן, על גאותו, הסכים לקבל תמיכה סוציאלית.

תמיכה זאת והתגרויות חבריו, שכינוהו בשם קבצן, הם הם שדחפו את וויט אל דרך הפשע. באחד הימים רכב הוא על אופניו אל חנות-המכולת הסמוכה, חמק אל הפתח האחורי, מילא את תרמילו במצרכים שהושארו ליד הפתח. אות יום אכלה משפחת צ'סמן לשובע, זו הפעם הראשונה.

מוסד לעבריינים

„סוף גנב תליתי.“ אומר הפתגם. אולם וויט לא נתלה. הוא רק נשלח למוסד לעבריינים צעירים.

חינוכו לחיים תקינים החל באורח מקורי למדי: עוד ביום הארשון לשהותו במוסד התנסו עליו התניכים החתיקים, שברו את חוטמו וריסקו עת לסתו. כאשר נתקף וויט על ידי המחנכים בקשר לוותו מכיו אמר שהוא עצמו פתח בתליגרה. הוא לא עשה זאת מתוך פחד. הוא פשוט חשב שאיש אינו צריך להתערב בעסקיו הפרטיים.

מנהלי המוסד, שהצטיינו באכזריות יתירה, עודדו תליגרות בין החניכים לבין עצמם, העריכו את גישתו של וויט. לא עבר זמן רב והוא נתמנה למפקדם של החניכים, שלט בהל ביד רמה ובאגרופים קמוצים משך כל זמו שהותו במוסד. כן, חושבני שעכשיו ניחשתם את זהותו של וויט. וויט הקטן אשר חונך להיות איש-אגרוף שטוף שנאה עיוורת, אינו אלא אני עצמי — קרל וויטייר צ'סמן, האיש אשר נידון פעמיים למוות ו-15 פעמים לתקופת מאסר שוונה, החל בשינה אחת וכלה במאסר עולם. מכאן ואילך רצוי שאתאר את תולדותי בגוף ראשון.

אמא הזדקנה

כאשר יצאתי מן המוסד לעבריינים מצאתי כי אמא הזדקנה ביותר. בכיב בריאותה לא חל כל שינוי.

„כוף סוף חזרת!“ קראה בתבקה אותי בנורעותיה, „תודה לא!“

„אמא“ אמרתי צרודות, „מי יתן ויכולתי לתת אימון בעצמי. דעי לך כי הינה הקטן אשר אהבת הפך לאדם אנזי, חניך הגונגל, מלא שאלה עמוקה לחברה האנושית כולה.“ נתחרת היום התיצבתי לפני קצין-המבחן. היה זה ברנש ציום, בעל מראה קשות. הוא אמר כי הגיע הזמן שאתבגר ואנהג כאדם אחראי.

„מדוע?“ שאלתי.